



Natuurpunt Voorkepen

Driemaandelijks tijdschrift • Jaargang 25 nr. 99 • juli-augustus-september 2026

DE KAPELBEEMDEN

EVALUATIE BEBOSSINGSACTIES

**NATUURHERSTELWET: WAAR
WACHTEN WE OP?**

www.natuurpuntvoorkepen.be



Westmalle

TRAPPIST

Een leven van gebed en arbeid

Al meer dan 200 jaar kiezen de trappisten van Westmalle voor een leven van gebed en arbeid. Dat is hun ware roeping, helemaal volgens de regel van Sint-Benedictus. Die schrijft ook voor dat de monniken zelf zorgen voor hun levensonderhoud.

Daarom is er binnen de muren van de abdij een brouwerij. Die houden ze bewust kleinschalig, met bijzondere zorg voor mens en milieu. En omdat winst maken hun drijfveer niet is, besteden ze wat overblijft aan caritatieve werken en aan mensen in nood.



westmalletrappist.be



Bier met liefde gebrouwen, drink je met verstand.

Is de Vlaamse natuur veroordeeld tot opsluiting?

Beste natuurliefhebber,

Je weet het misschien niet, maar onze minister Brouns is achter de schermen druk bezig met de voorbereiding van nieuwe regelgeving rond natuur, en het is geen goed nieuws. Op het vlak van stikstof worden maatregelen vooruitgeschoven. De ambities op het vlak van waterhuishouding en waterkwaliteit worden verlaagd. Op het vlak van vergunningen wil men minder beroepsmogelijkheden toestaan. Ook voor de toepassing van de Europese richtlijnen, en het Natuurherstelplan, ziet het er niet goed uit. Als uit cijfers blijkt dat het niet goed gaat, dan past men de normen wel aan. In de Westhoek drink je nu best water uit flessen.

Nieuwe terreinen aankopen voor natuurherstel met Vlaamse subsidies wordt volgens de plannen erg moeilijk voor Natuurpunt. Voor aankopen in agrarisch gebied worden geen subsidies meer verleend, tenzij die in een van de speciale beschermingszones vallen (SBZ, Natura 2000, VEN, IVON), maar dat is heel beperkt. Bovendien wil de minister in agrarisch gebied een voorkooprecht geven aan landbouwers uit de zeer ruime omgeving. Pas als die niet intekenen, kan onze aankoop doorgaan. Erg noodzakelijke natuurverbindingen maken wordt hierdoor heel moeilijk. De Vlaamse natuur dreigt zo opgesloten te worden in geïsoleerde eilandjes, en dat is nefast voor de biodiversiteit (lees meer in het beleidsartikel op p. 24).

Is dit nu een besparingsmaatregel of is er meer aan de hand? Minister Brouns beloofde dat hij boerenbelangen en natuurbelangen ging verzoenen, dus zoiets viel wel te verwachten. Onze Vlaamse eerste minister van zijn kant heeft op de algemene vergadering van Natuurpunt in december verklaard dat hij vindt dat Natuurpunt als middenveldorganisatie geen terreinen moet aankopen. Tegen ideologische mantra's zijn logische argumenten niet opgewassen. Natuurpunt is voortaan nog meer op zichzelf aangewezen om onze natuur te herstellen, maar we laten de moed niet zakken. Mogen wij hierbij op jouw steun blijven rekenen? **Een eerste gelegenheid dient zich alvast aan met de aankoop van een waardevol hooiland in de Schijnvallei. Meer info op p. 9!**

Geniet van een heel fijne zomer,

Peter



Inhoud

Activiteitenkalender	3
Kennismaken met de Kapelbeemden	4
Bebossing en herbebossing in onze afdeling - een balans	10
Natuur bij je thuis 7 - Margriet (<i>Leucanthemum</i>)	19
Van alles wat	20
Vroeger was alles beter (of toch niet?)	22
De Natuurherstelwet: onze historische kans op een gezonde toekomst	24
Tijdsprong	29
De toponiemen van onze natuurgebieden - Hengeldreef	31

Natuurpunt Voorkempen is het driemaandelijks tijdschrift van de gelijknamige afdeling van Natuurpunt. Verschijnt op 1 januari, 1 april, 1 juli en 1 oktober.

Werkten mee aan dit nummer: Dienst Beleid gewestelijk bestuur, Peter Keustermans, Guy Laurijssens, Paul Stryckers, Gaby Thijs, Wim Veraghtert.

Eindredactie en verantwoordelijke uitgever: Paul Stryckers.

Voorzitter Natuurpunt Voorkempen: Peter Keustermans, 0475/58 69 18,
peter_Keustermans@telenet.be

Ondervoorzitter: Ingrid Slachmuylders, ingrid.slachmuylders@gmail.com

Penningmeester: Griet Decock, grietdck@hotmail.com

Secretariaat en ledenadministratie: Dirk Vanschoonbeek, 0477/65 50 91,
dirk.vanschoonbeek.2390@gmail.com

Voorzitter Kern Zoersel: Paul Stryckers, 0475/53 37 53, stryckers.mertens@skynet.be

De overige bestuursleden en de gebiedsverantwoordelijken (conservators) vind je op onze website natuurpuntvoorkempen.be

Foto voorplaat: aanplant uit 2019 van winterlindes in De Kluis, begin november vorig jaar (foto Paul Stryckers). Zie artikel p. 10 e.v.

www.natuurpuntvoorkempen.be

Rekeningnummer afdeling: BE80 7512 0545 9477





Activiteitenkalender		
JULI		
vr 3	22 - 24 u	Op zoek naar nachtvlinders - gezinsactiviteit - Kikkerpadje Halle
zo 12	13.30 - 16 u	Vlinderuitstap (eigen wagens) - vertrek P&R Den Haan
zo 26	14 - 16.30 u	Landschapswandeling Bonte Klepper en Volharding - gezinsactiviteit -
AUGUSTUS		
zo 23	14 - 16.30 u	Landschapswandeling Hegte Heyde - gezinsactiviteit
vr 28	19 - 22.30 u	Nacht van de Vleermuis - gezinsactiviteit - Bonte Klepper en Volharding
SEPTEMBER		
zo 6	10 u ...	Haringfeest Vrienden van het Zoerselbos - boomgaard bezoekerscentrum
zo 20	8 - 19 u	Vogeluitstap (eigen wagens) Schulensmeer en Het Vinne - vertrek P&R Den Haan

Z LABEL

Voor meer details raadpleeg de activiteitenkalender die je bij dit nummer hebt aangekregen. Voor onvoorziene wijzigingen of aanvullende gegevens raadpleeg onze website en abonneer je op onze maandelijkse nieuwsbrief. Zo beschik je steeds over de meest recente en volledige informatie.

Aankoop van natuurreservaten: Projectnummers Natuurpunt Voorkempen

Steun de aankoop van onze natuurgebieden op rekeningnummer **BE56 2930 2120 7588** van Natuurpunt Beheer uzv, Coxiestraat 11 te 2800 Mechelen. Vermeld dat het om een gift gaat met het projectnummer:

Afdeling Voorkempen	3794
Vallei van de Delfte Beek	7720
Schijnvallei Zoersel	7798
Bonte Klepper	7106
Hegte Heyde	7758
Heiblok (Zoerselbos)	7719
Marbelenuen	7211
De Welvaart	P 00 000019



Kennismaken met de Kapelbeemden



Terreinen aankopen en beheren blijft de beste manier om onze kwetsbare natuur te beschermen, te herstellen en veilig te stellen voor toekomstige generaties. In 2024 en 2025 kon onze vereniging meer dan 10 ha bijkomend natuurgebied realiseren in het valleigebied van de Delfte Beek ten zuidwesten van het vliegveld van Malle. Co-conservator

Guy Laurijssens

zorgt in deze bijdrage voor een eerste kennismaking met de nieuwe percelen.

Kapelleke van het Vossenbos?

De benaming 'Kapelbeemden' is geen historisch toponiem maar hebben we zelf verzonnen. Het verwijst naar het kapelletje langs de Kalverstraat dat zich aan de rand van ons nieuwe terrein bevindt (nabij de oversteek over de Delfte Beek). Naar verluidt werd de kapel vroeger 'kapelleke van het Vossenbos' genoemd. Waar dat historische Vossenbos gelegen is, is niet meteen duidelijk. De naam is nergens op oude of recente kaarten terug te vinden. Mogelijk gaat het om een stuk bosgebied ten zuidoosten van de Kalverstraat dat door de aanleg van

het vliegveld deels werd gerooid. Hoe dan ook heeft de kapel haar ontstaan te danken aan de oprichting van het vliegveld in de jaren 1950. De toenmalige landmeter Housset, die de opmetingen voor de aanleg van het vliegveld uitvoerde, had de wens een Mariakapel te plaatsen langs de weg naar het vliegveld. Hij schonk het Mariabeeldje dat in 1955 werd geplaatst. Hoewel het kapelletje op Mals grondgebied staat, wordt het vandaag door de parochie van Zoersel onderhouden.



Weldra opnieuw bekend als het kapelletje aan het Vossenbos?

Herstel kleinschalig landschap

De Kapelbeemden liggen in een relatief smalle valleizone langs de Delfte Beek. Tot het begin van de 20ste eeuw werd de beek hier geflankeerd door vochtige graslanden of beemden, die vaak omzoomd waren door houtkanten of bomenrijen. Deze karakteristieke landschapselementen hadden vroeger een gebruiksfunctie, bv. als bron voor geriefhout, beschutting en perceelafbakening. Door de intensivering van het landgebruik zijn ze echter zo goed als volledig verdwenen. Ze verloren hun functie en stonden in de weg van steeds groter wordende machines. Vandaag resteren hier nog slechts enkele hoge eiken en een paar oude meidoornstruiken. Natuurpunt tracht dit historische kleinschalige valleilandschap nu weer

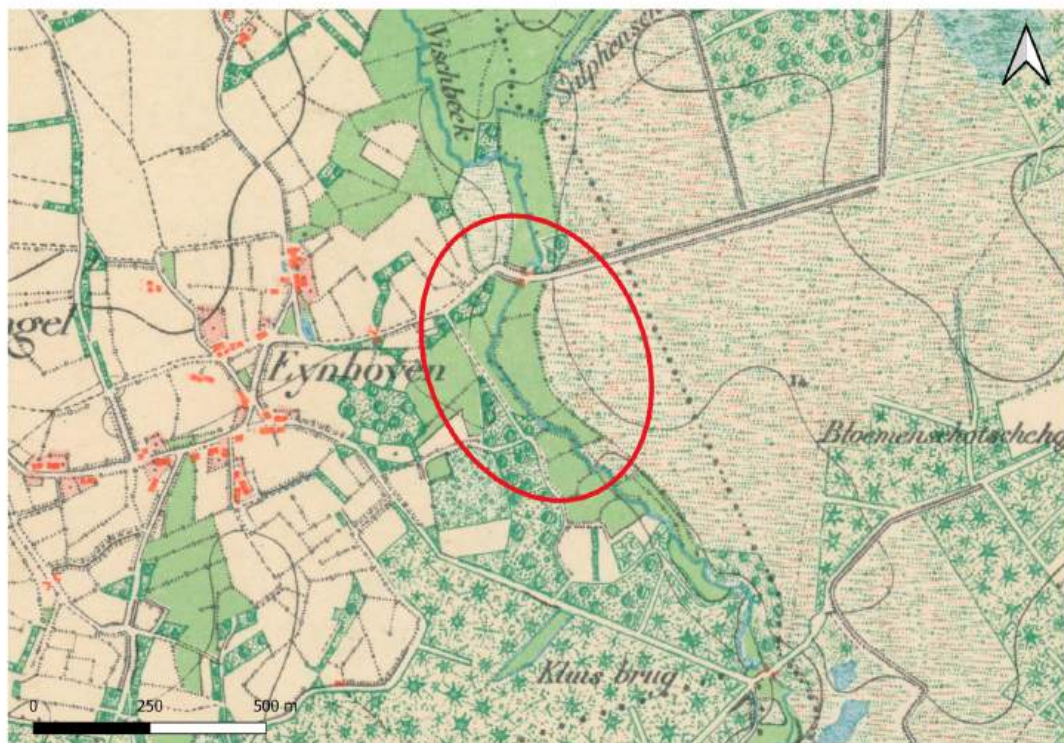
tot leven te brengen. Langs de perceelranden planten we opnieuw bomen en struiken aan. Op termijn ontstaan zo structuurrijke houtkanten en struwelen die beschutting, voedsel en nestgelegenheid bieden voor tal van vogels, insecten en kleine zoogdieren.

Van maïsakkers naar soortenrijke graslanden

Naast het terugbrengen van kleine landschapselementen, zal het toekomstig natuurbeheer ook opnieuw aansluiten bij het historische grondgebruik. De voormalige beemden, die de voorbije decennia stelselmatig zijn omgevormd tot maïsakker, krijgen weer een graslandbeheer. Hiervoor werken we samen met lokale landbouwers. De percelen werden intussen reeds ingezaaid, meestal met een mengsel van grassen (vnl. raaigras) en klavers (vnl. witte en rode klaver).



Aanplant van houtkant met vrijwilligers van Natuurpunt Voorkempen en de Malse Milieuraad.



Situering van de Kapelbeemden op de topografische kaart van 1873: een smalle gordel van hooilanden langs de Delfte Beek, doorsneden met houtkanten langs de persceelsgrenzen. Aan de oostzijde worden de beemden begrensd door de toenmalige Zalfense heide.

Het is echter niet evident om intensief bemeste gronden opnieuw te verschrallen en om te vormen naar natuurgrasland. Om de biodiversiteit te herstellen moet het teveel aan voedingsstoffen uit de bodem worden verwijderd. Vooral fosfaat is daarbij vaak een hardnekkig probleem dat een grotere soortenrijkdom in de weg staat. De klassieke manier van maaien en afvoeren stuit bij hoge fosfaatgehalten al snel op een grens. Andere voedingsstoffen zoals stikstof en kalium geraken immers veel eerder uitgeput waardoor de plantengroei sterk afneemt. Hierdoor worden ook minder fosfaten opgenomen door de vegetatie en gaat het verwijderen van de resterende fosfaatvoorraad nog veel trager. Het volledig herstel van de bodem kan dan erg lang duren.

Om bovenstaande beperking op te lossen, passen we een beheertechniek toe die op het eerste gezicht contradictorisch is: uitmijnen van fosfaten. Er wordt getracht de biomasaproductie van het grasland voldoende hoog te houden door het gericht toevoegen van specifieke voedingsstoffen, iets dat bij klassiek natuurbeheer ten stelligste wordt vermeden. De ingezaaide klaversoorten spelen hierbij een belangrijke rol. Vlinderbloemigen zoals klavers hebben immers het vermogen om stikstof uit de atmosfeer op te nemen en beschikbaar te maken in de bodem. Door verder ook een kaliumbemesting toe te passen blijven beide basisnutriënten op peil. Op deze manier kan de productie van de vegetatie hoog blijven en worden de overgebleven fosfaten aan een hoger tempo



Guy Laurijssens

Nieuw aangeplante houtkant. De voormalige maïsakkers zijn reeds ingezaaid met gras en klaver om de overmaat aan fosfaten uit te mijnen.

uit de bodem verwijderd. Een nadeel is wel dat tijdens het proces van uitmijnen het grasland in eerste instantie wat langer in een soortenarme toestand blijft, maar op langere termijn kan een veel waardevollere en soortenrijkere vegetatie ontwikkeld worden.

Naast gras-klaver wordt op een van de per-



Guy Laurijssens

Blauwe kiekendief jagend boven het nieuwe uitmijnperceel met luzerne.

celen ook luzerneteelt toegepast. Ook deze vlinderbloemige zorgt voor extra stikstof in de bodem om op termijn meer fosfaat kwijt te geraken. De luzerne wordt minder frequent geoogst maar het voordeel is dat dit gewas dieper wortelt waardoor ook fosfaten uit diepere grondlagen beter kunnen worden verwijderd. Bloeiende luzerne kan in de zomer bovendien een grote bijdrage leveren aan het voedselaanbod voor insecten. Ook voor akkervogels is het een interessant gewas.

Samenwerking met landbouwers

De hierboven beschreven praktijk van uitmijnen wordt steeds vaker gebruikt als overgangsfase op voormalige landbouwgronden die omgevormd worden tot natuurgebied. Het biedt meer mogelijkheden voor samenwerking tussen natuurbeheerders en landbouwers. De



Grauwe klauwier, een typische soort van kleinschalige landschappen met houtkanten en doornhagen. Binnen enkele jaren ook een broedvogel aan de Kapelbeemden?

relatief hoge opbrengsten en hoge eiwitgehalten van luzerne- en gras-klaverteelt maken dit beheer ook voor veehouders interessant.

Verbinding tussen beekvallei en heide

Naast de aankopen door Natuurpunt heeft ook Pidpa een belangrijke bijdrage geleverd door

het verwerven van een aantal percelen tussen het vliegveld en de Delfte Beek. Deze percelen werden intussen ook in beheer gegeven aan Natuurpunt. Dankzij de verschillende aankopen ontstaat een robuustere verbinding tussen het valleigebied en het hoger gelegen vliegveld. Dat biedt interessante mogelijkheden voor natuurontwikkeling die inspeelt op de samenhang tussen de beekvallei en de heide, met een geleidelijke overgang van vochtige, mineraalrijkere graslanden langs de beek naar de drogere heischrale graslanden rondom het vliegveld. Veel diersoorten, van insecten tot vogels, profiteren van dergelijke overgangssituaties en gebruiken daarbij het gehele landschap als leefgebied. Zo is bv. van nachtzwaluwen, een typische broedvogel van heideterreinen, bekend dat ze vaak gebruik maken van natuurrijke beekvalleien als foerageergebied.

Bosuitbreiding

Een klein deel van de nieuwe terreinen is ook



Situering van de Kapelbeemden langsheen de Delfte beek.

bestemd voor bosuitbreiding. Op een perceeltje tussen de Delfte Beek en de Kalverstraat planten we een van de komende jaren alvast een stukje elzenbos en/of wilgenstruweel. Naar een geschikte naam voor dit nieuwe bos(je) in spe moeten we niet lang zoeken: dat wordt

ongetwijfeld het Vossenbos. Zo krijgt het kapelletje meteen ook zijn oude naam terug.

Foto bovenaan artikel: meanderende Delfte Beek naast de Kapelbeemden, nu nog door een relatief open landschap.

Steun de aankoop van een waardevol hooiland in de Schijnvallei en doe een gift!

Beemden of vochtige, bloemrijke graslanden in beekvalleien maken deel uit van ons historisch landschap en zijn ecologisch erg waardevol. Dankzij een extensief gebruik stonden ze vroeger steevast garant voor een grote rijkdom aan planten en dieren. Door veranderd landgebruik is dit biotoop echter op veel plaatsen verdwenen of sterk in natuurkwaliteit achteruitgegaan. Restanten van het karakteristieke beemdenlandschap vinden we in onze afdeling nog slechts lokaal langs het Groot Schijn en langs de Delfte Beek.

Af en toe krijgt Natuurpunt de kans om zo'n (voormalig) hooiland aan te kopen en een stukje historisch valleilandschap terug tot leven te brengen. De aankoop van de Kapelbeemden – zoals hierboven toegelicht – is een goed voorbeeld. Door gericht beheer trachten we de plantenrijkdom weer op te krikken en we herstellen het kleinschalige karakter van het landschap door de aanplant van hagen en houtkanten.

In de loop van deze zomer ronden we ook de aankoop af van een hooiland langs het Groot Schijn ter hoogte van de [Driesheidse Beemden](#) in Halle. Helaas heeft het kabinet van minister Brouns nu beslist om geen aankoopsubsidie meer toe te kennen voor gronden met een agrarische ruimtelijke bestemming, zoals voor het perceel in kwestie het geval is.

Daarom hebben we jullie hulp nodig! Om de financiering van deze aankoop mogelijk te maken, zijn we op zoek naar zo'n 20.000 euro. Steun vandaag nog deze aankoop en help zo mee om een waardevol stukje natuur in de Schijnvallei terug te herstellen.

Hoe steunen? Schrijf je gift over op rekening [BE56 2930 2120 7588](#) van Natuurpunt Beheer vzw en vermeld 'project [7798 Schijnvallei Zoersel](#)'. Voor een gift van meer dan 40 euro krijg je via de belastingen 30 procent terugbetaald.

Alvast heel erg bedankt voor jouw gewaardeerde steun!



Bebossing en herbebossing in onze afdeling: een balans



Paul Stryckers

Bosbehoud en bosuitbreiding worden als erg belangrijk beschouwd voor het behoud van de biodiversiteit en het milderen van de klimaatverandering. Ook onze afdeling probeert hier een bijdrage te leveren.

Peter Keustermans, Guy Laurijssens en Paul Stryckers

maken een balans op van alle bebossings- en herbebossingsinitiatieven die we sinds 2007 genomen hebben.

Het belang van bosbehoud en bosuitbreiding

Wijzen op het belang van bosbehoud en bosuitbreiding lijkt vandaag op een open deur intrappen. We zetten de verschillende argumenten kort op een rijtje:

- Vlaanderen is met 12 % beboste oppervlakte een bosarme regio. In België gaat het om 23 %; in de Europese Unie zelfs om 33 %. De **bosbouwsector** pleit er al tientallen jaren voor om meer bos te creëren, teneinde de verschillende functies (hout-
- productie, recreatie, natuur) van het bos voluit aan bod te kunnen laten komen;
- Het **natuurbehoud** pleit eveneens voor bosuitbreiding, om volledige bosesystemen te creëren waar alle ontwikkelingsfasen van open plek tot oud bos aanwezig zijn, om waardevolle boskernen beter te bufferen (behoud bosmicroklimaat) en om kleine bosjes door verbinding als één groter geheel te laten functioneren;
- Bij het **grote publiek** doet het beseft van de noodzaak van de opslag van koolstof

in het licht van de klimaatverandering draagvlak ontstaan voor het behoud en de aanplanting van bomen en bossen.

Op het eerste gezicht lijken bosbouw, natuurbehoud en publieke belangstelling elkaar te versterken. Dat is grotendeels ook zo. Maar er kunnen plaatselijk conflicten ontstaan. Zo richt Natuurbehoud zich ook op biodiversiteit buiten het bos, in de Kempen met name op moerasen en heidegebieden. Om die te vrijwaren wordt soms ontbossing toegepast, b.v. wanneer een heide vorige eeuw werd bebost voor de mijnbouw ('dennenakkers') en herstel van de oorspronkelijke vegetatie mogelijk blijkt. In onze afdeling is dit beperkt gebeurd met het creëren in 2018 van een heidevennetje met omgevende heidevegetatie in Blommerschot. In het vorige nummer van dit tijdschrift kon je lezen over de prachtige resultaten die dat heeft opgeleverd voor reptielen. Daarnaast stuit het kappen van invasieve exoten soms op het verzet van leden uit het publiek die elke boom belangrijk vinden voor het klimaat, ongeacht wat het effect ervan is op de biodiversiteit.

Eerst nog iets over bomen planten

Natuurbehoud geeft voorrang aan spontane processen; de menselijke invloed moet zo beperkt mogelijk worden gehouden. Het lijkt tegenstrijdig, maar dit geldt ook bij natuurbeheer. Een maatregel als hooien (maaien en afvoeren) doet een specifieke vegetatievorm ontstaan, maar het is de natuur zelf die bepaalt welke plantensoorten er gaan groeien. Ook in de sfeer van het bos wordt dit principe toegepast: natuurlijke (= spontane) verjonging geniet de voorkeur op aanplanten van bomen en struiken. Zo kan, opnieuw, de natuur zelf 'beslissen' welke soorten het op die plek gaan doen. Natuurlijke selectie zorgt m.a.w. voor de

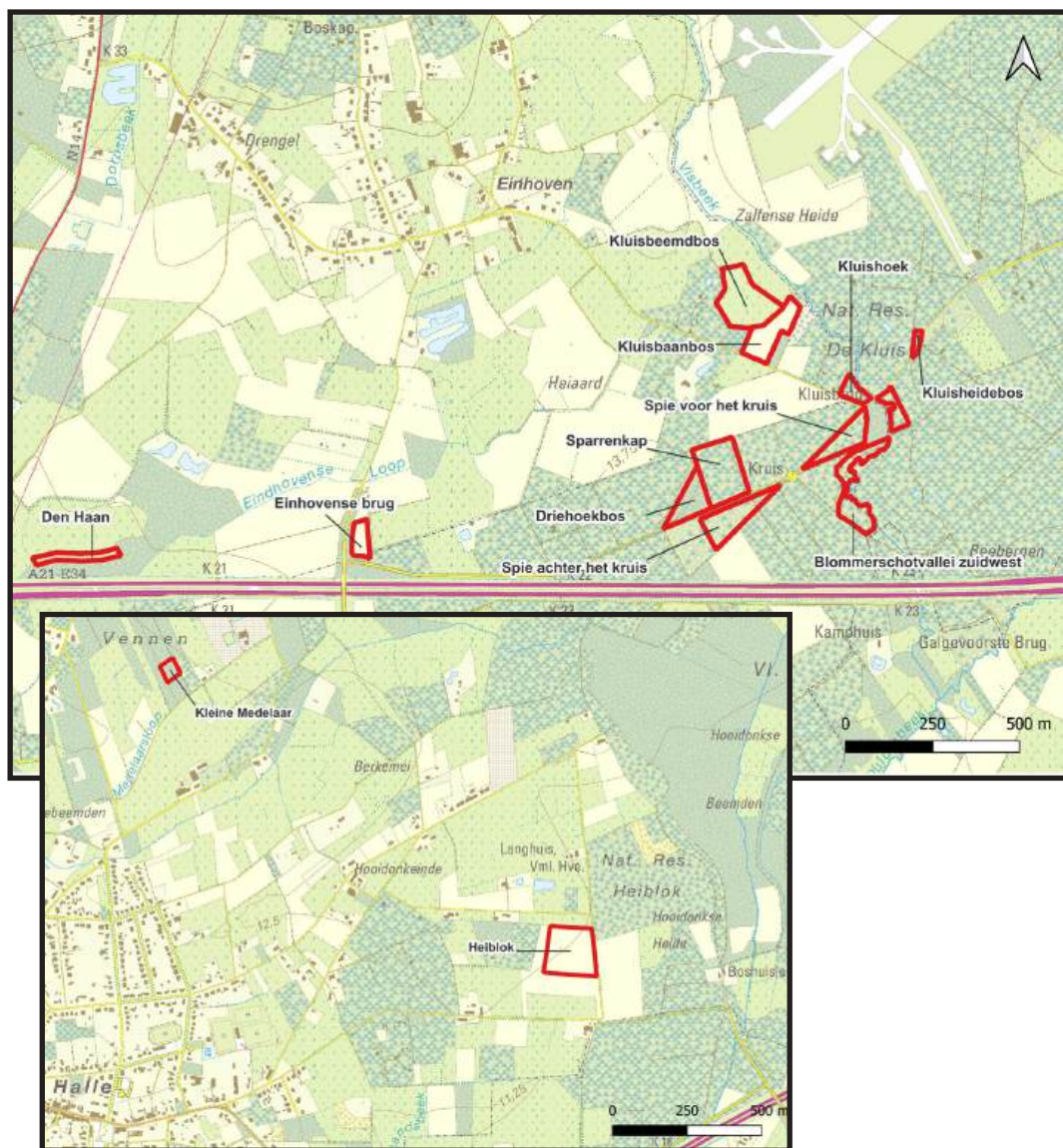
juiste plant op de juiste plek.

Maar recentelijk merken we dat er 2 uitzonderingen op deze regel worden gemaakt:

- Een boom- of struiksoort vormt een onmisbare schakel in het ecosysteem en spontane vestiging is quasi uitgesloten. Zo hebben we in onze afdeling vanaf 2017 winterlinde en vanaf 2021 fladderiep aan geplant. Eerstgenoemde soort is door zijn schaduwwerking een natuurlijke onderdrukker van invasieve exoten;
- Beantwoorden aan de politieke doelstelling van bosuitbreiding. Al eind vorige eeuw stelde de Vlaamse Regering tot doel om 10.000 ha bijkomend bos te realiseren. Pas vanaf 2019 werd dit ernstig genomen. Via het Bossencompensatiefonds (dat gespijsd wordt met bijdragen die grondeigenaars betalen om een perceel te mogen ontbossen, b.v. om te kunnen bouwen) krijgen natuurbehoudsverenigingen geld voor de aankoop en bebossing van gronden. Omdat hier vrij snel resultaat wordt verwacht vanwege de overheid, wordt meestal overgegaan tot aanplant aangezien spontane bosvestiging soms vele jaren kan uitblijven. Van deze regeling maakt ook onze afdeling gebruik, vooral sinds 2022. Belangrijke randvoorwaarde is 'autochtoon plantmateriaal' aan te planten, afkomstig van de eigen regio. Dit wordt door de boomkweker gecertificeerd.

Evaluatie van de (her)bebossingsacties

Dit overzicht gaat over herbebossing (na verwijderen van de boomlaag die volledig uit exoten bestond) en bebossing (bosuitbreiding in uitvoering van de doelstelling van de Vlaamse Regering). Verwijderen van exoten met behoud van de inheemse boomlaag of aanvul-



lende beplanting in bestaand bos blijven buiten beschouwing. De benamingen van de betrokken percelen zijn ontleend aan het geldende beheerplan.

In 2007 werden in **Blommerschotvallei noordoost** en **Blommerschotvallei zuidwest** bestanden van Amerikaanse eik kaalgekap. Op beide plaatsen komt adelaarsvaren voor. Die belet door zijn schaduwwerking in de zomer het spontaan opschieten van jonge boompjes

en struiken, wat echter meebrengt dat ook de invasieve exoten worden geweerd. Om alsnog bos te verkrijgen hebben we in het eerstgenoemde perceel vanaf 2017 winterlindes aan geplant. Door de diepe schaduw die deze soort werpt zullen de adelaarsvaren op termijn worden teruggedrongen. Nazorg is niet nodig. Langsheen de Kruisdreef in Blommerschot ligt de **Spie achter het kruis**, een perceel in de vorm van een 'spie' vertrekkende aan het kruis richting autosnelweg. Het was volledig



Paul Struyckers

Het uiteinde van de Spie achter het kruis is opnieuw overwoekerd door invasieve exoten als Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers.

bezet met exoten, vooral Amerikaanse eik en wat coniferen. In 2012 mochten leden die daar

op hadden ingetekend een deel kappen als brandhout. Nazorg bleef echter uit zodat de oorspronkelijke toestand zich snel herstelde. In 2019 werd het geheel gekapt waarop in 2020, net voor de COVID-lockdown, aanplanting door onze leden gebeurde. Een stuk gelegen dicht bij het kruis is goed aangeslagen. Aan het andere uiteinde is een snelle ontwikkeling van zowel ruwe berk als Amerikaanse eik en vogelkers bezig, hoewel enkele beuken van de oorspronkelijke aanplant standhouden. Het gewenste bosbeeld zal hier maar bereikt worden mits we de nodige nazorg kunnen uitvoeren.

Een ander perceel dat grenst aan de Kruisdreef was achterin volledig bebost met fijnspar. In 2013 werd dit bestand kaalgekapt. We noemden dit **Sparrenkap**. Aangezien het donkere



Paul Struyckers

De Sparrenkap in 2025, 12 jaar na kapping van het fijnsparbestand. Behalve ruwe berk slaan ook sporkehout en zomereik op.



sparrenbos geen enkele onderbegroeiing toeliet, waren ook geen invasieve exoten aanwezig. Na een wat aarzelende start door reënvraat kwam snel een pionierbos met ruwe berk tot ontwikkeling. Momenteel is dit ruim 10 m hoog met een zich vestigende struiklaag van sporkehout en hier en daar al een zomereik. Door de gunstige uitgangssituatie komt hier een natuurlijk bos tot stand, en dit volledig gratis!

Tussen de straat Blommerschot en het wandelpad (servitude) in De Kluis ligt **Kluisheidebos oost**. Het bestond volledig uit Douglasspar. In 2016 werd dit kaalgekap met inzet van een harvester. Herbeplanting werd overwogen maar we beslisten om spontane verjonging af te wachten, aangezien ook hier zo goed als geen invasieve exoten (behalve de Douglasspar zelf!) groeiden. Dit bleek de juiste keuze want snel vestigde zich een inheems loofbos met



Sleedoorn is een soort die moeilijk blijkt aan te slaan. Maar dit exemplaar in het Heiblok vormt al volop kleine pruimpjes.

ruwe berk, wilde lijsterbes en boswilg.

Op de hoek van de Kluisbaan en Blommerschot is een perceel dat we **Kluishoek** doopten. De boomlaag bestond bijna volledig uit fijnspar en Canadapopulier. Die werden in 2017 verwijderd. In dit soms erg natte perceel langs de Delfte beek kwam heel snel een soortenrijk wilgenstruweel op. Daarin werden in 2019 enkele winterlindes aangeplant. Sommige daarvan houden stand ondanks dat het perceel enkele malen volledig onder water is komen te staan. Hoe dan ook is de herbebossing geslaagd.

De pendant van de hierboven besproken Spie achter het kruis is de **Spie voor het kruis**, tussen kruis en Delfte beek. In 2018 werden de Amerikaanse eiken verwijderd, terwijl de dennen behouden bleven. Eind 2019 vond een plantdag door onze leden plaats. We hadden de groeikracht van de adelaarsvarens echter onderschat waardoor de aanplant grotendeels overwoekerd raakte. Momenteel ontwikkelen zich spontaan enkele kleine groepen ruwe berk en dennen, waardoor een open bosbeeld ontstaat. De sterke hergroei van Amerikaanse eik langsheen de Delfte beek werd in 2024 verwijderd door de professionele beheerploeg van Natuurpunt (gewestelijk). Waar adelaarsvaren groeit, krijgt deze invasieve exoot geen kans. De aanvankelijke herbebossing is dus mislukt maar door spontane ontwikkeling én de nodige begeleiding kan zich op langere termijn een gewenst bos vestigen.

Naast de hierboven beschreven Sparrenkap ligt aan de Kruisdreef een driehoekig perceel, dat we de evidente naam **Driehoekbos** gaven. Eind 2019 werd dit Amerikaanse eikenbos kaalgekap. In 2020 volgde een beperkte aanplanting door de leden, langsheen de Kruisdreef. Het natte voorjaar veranderde het perceel in een

vijver, wat heel wat plantgoed het leven kostte. Er volgde een spontane ontwikkeling van ruwe berk, vergezeld door vooral Amerikaanse eik en vogelkers. De toekomst van het bos leek daarmee onzeker, maar door het volhardende beheer van een ploeg werkgestraften werden alle exoten verwijderd, waardoor het berkenbos nu sterk opgroeit. Op de nattere gedeelten komt boswilg op. Het geheel gaat de goede kant op ook al zal nog vele jaren verwijdering van Amerikaanse eik nodig zijn.

Het perceel dat ligt in de hoek gevormd vanaf het kruis door de dreef die oostwaarts loopt en de weg die vanaf het kruis zuidwaarts richting autosnelweg loopt, heet **Kruisbos oost**. Het ging om een Amerikaanse eikenbos dat in 2018 kaalgekap werd. Net voor de lockdown werd het in 2020 opgeplant door onze leden. De aanplant wordt echter bedreigd door massale uitzaaiing vanuit de naastliggende Amerikaanse eikendreef. In 2025 werd door de ploeg werkgestraften nazorg uitgevoerd. Momenteel komt beperkt ruwe berk op maar het is duidelijk dat, zolang de Amerikaanse eikendreef niet verwijderd werd, exotenbeheer hier dweilen met de kraan open is.

Het **Heiblok** is het gedeelte van Zoerselbos dat we samen beheren met de Vrienden van het Zoerselbos. Door het verwerven van een groot perceel ten westen van de Schegelbaan kon de eerste bosuitbreiding in het raam van de actie van de Vlaamse Regering gerealiseerd worden. Er zouden er nog volgen dat jaar. De aanplanting in voormalig weiland behoeft geen nazorg en ontwikkelt zich voorspoedig.

Aan **Den Haan** bevindt zich een groot grasland. Aan de zuidrand ervan werd in 2022 een bosrand aangeplant, eerst in februari door leden van de coöperatieve Storm die de windturbine

aldaar uitbaat aangevuld in november met een beperkte aanplant van o.a. winterlinde door onze leden. Ook hier geen nazorg vereist en goede bosontwikkeling.

In november 2022 werd door onze afdelingsbeheerploeg een kaalgekap perceel opgeplant in de **Kleine Medelaar**, een onderdeel van ons reservaat Schijnvallei Zoersel. Om de aanplant te beschermen werd een takkenwal aangelegd en werden de exemplaren fladderiep beschermd tegen reeënvraat door boomkorven. De aangeplante boompjes en struiken sloegen goed aan maar worden momenteel ingehaald door spontane verjonging van ruwe berk. Dit zal evenwel schaduwsoorten zoals beuk niet bedreigen.

Nog in november 2022 werd een perceel opgeplant dat ingesloten ligt tussen de hellingen van de brug over de autosnelweg aan de **Einhovense baan**. Deze beschermde ligging is wellicht de belangrijkste verklaring voor het feit dat dit de meest succesvolle bebossingsactie kan worden genoemd. Er is nauwelijks uitval geweest. Vooral de grauwe abelen zijn sterk gegroeid en leiden het specifieke bosmicroklimaat in. Bovendien is er aanvullend spontane verjonging van wilgen, ruwe berk en esp (ratelpopulier). De aanplanting gebeurde door medewerkers van het bedrijf *Qframe*.

De grootste bebossingsactie vond plaats vanaf 2023 langs de Kluisbaan, ten westen van het reservaat De Kluis. In februari werd een weiland opgeplant door de leden, om zo de aanzet voor het **Kluisbaanbos** te vormen. Op het moment van de aanplanting stond het perceel zo goed als onder water, wat ten koste ging van droogteminnende soorten. Tijdens de daaropvolgende kurkdroke lente gaven op hun beurt heel wat vochtminnende soorten het op.



Paul Struyckers

Een deel van het Kluisbeemdbos werd aangeplant door medewerkers van een bedrijf.

Begin 2025 werd een aanvullende beplanting met vooral wilgen uitgevoerd, maar ook die actie leek op zo goed als niets uit te draaien door de uitzonderlijk droge lente én zomer. Begin 2026 blijken de meeste wilgen toch opnieuw uitgeschoten. De zomer van 2026 zal bepalend zijn voor hun lot... Opvallend is dat spontane verjonging van ruwe berk uitblijft, ondanks de aanwezigheid van een berkenbos vlak naast het perceel. Toch proberen -naast de hiervoor vermelde wilgen- heel wat boompjes en struiken alsnog uit te lopen. In het open stuk gaat het om iets meer dan de helft; daar waar meer schaduw valt loopt dit op tot driekwart. Het zal er dus van afhangen of de komende jaren minder extreem weer vertonen om het bos alsnog te laten opgroeien. Belangrijk in dit verband is te weten dat groeivertraging door droogte zich pas het jaar nadien voordoet; bomen reageren steeds reactief op bepaalde gebeurtenissen.

In 2024 en 2025 werd aansluitend op het vorige perceel het **Kluisbeemdbos** aangeplant. Een eerste deel sluit aan bij het bestaande bos langs de Kluisbaan (deels van Natuurpunt, deels privé-bos). De aanzet werd in het voorjaar 2024 gegeven door medewerkers van het bedrijf *Reuse Trading*; in het najaar volgden onze leden. Dit ganse stuk ligt in de schaduwzone van het bestaande bos. Opvallend is dat hier weinig uitval is geweest en het bos mooi opgroeit. Het tweede deel sluit aan op de vallei van de Delfte beek en ligt in volle zon. Aanplanting door onze leden gebeurde begin 2025. Ook hier speelde het uitzonderlijk droge en warme jaar ons parten wat maakt dat nog twee derden van het plantgoed tekenen van leven vertoont. Ook hier zullen de komende jaren het lot van deze bebossingsactie bepalen.

Voorlopige conclusies

Hiervoor wezen we er op dat **spontane processen** de voorkeur genieten. Ze laten de natuurlijke selectie voluit spelen en sparen bovenop heel wat geld en inzet van vrijwilligers uit. Maar bovenstaande evaluatie toont aan dat het succes ervan afhangt van de concrete omstandigheden:

- In het geval van *herbebossing* gaat het in de eerste plaats om het al dan niet aanwezig zijn van invasieve exoten. Zo is in donkere coniferenplantages weinig onderbegroeiing aanwezig, ook niet van invasieve exoten. Als dan in de onmiddellijke buurt groeiende inheemse soorten het terrein koloniseren, kunnen ze een voorsprong nemen op eventueel later aankomende exoten. Dit was het geval in de Sparrenkap en Kluisheidebos oost. Maar als het om een bestaand exotenbos gaat, bij ons meestal Amerikaanse eik, dan betekent kaalkap een 'open doelkans'

Een toekomst zonder exoten mogelijk?

Los van de verstorende elementen (nattere winters en drogere zomers; stormen) wordt klimaatverandering als klimaatopwarming beschouwd. De roep om zuiderse soorten te importeren klinkt dan ook steeds luider; dit wordt 'geassisteerde migratie' genoemd. Vanuit het natuurbehoud wordt gepleit voor voorzichtigheid wegens het (nog) ontbreken van de begeleidende biodiversiteit. Je kunt bomen verplaatsen maar daarmee heb je het volledige bosesysteem nog niet mee! Ook aanpassing aan het lichtregime winter/zomer is niet evident; zuiderse soorten kennen een ander lichtregime dan noordelijke. Onder wetenschappers groeit een consensus om in eerste instantie naar Europees inheemse soorten te kijken.

Parallel daarmee is er het voorstel om de definitie van 'inheems' in die zin te verbreden. In dat verband kunnen we Europese exoten die het klaarblijkelijk al goed doen alvast accepteren. Voorbeelden in ons werkingsgebied zijn tamme kastanje, gewone zilverspar (plaatselijk), kerspruim... Sommige daarvan zullen zich mondjesmaat vestigen; andere zullen eerder invasieve kenmerken vertonen. Maar dat laatste geldt nu ook al voor b.v. de gewone esdoorn.

Wetenschappers wijzen erop dat op middellange termijn de Golfstroom tot stilstand zou kunnen komen. Als dat gebeurt, krijgen we hier het klimaat van Noordoost-Amerika, de regio waar o.a. de Amerikaanse eik vandaan komt... In dat geval zullen continentale Europese soorten meer kans maken dan Zuid-Europese. Een voorbeeld is de Noorse esdoorn of de hiervoor aangehaalde gewone zilverspar. Of het in die omstandigheden ook zinvol zal zijn om exoten uit Noordoost-Amerika in te voeren is een discussie die dan ongetwijfeld gevoerd zal worden.

Hoe dan ook, feit is dat we nu de bomen planten die in hun leven de klimaatverandering ten volle zullen ondergaan.



Zaailing van zilverspar in het bestaande deel van het Kluisbaanbos.

voor de zaden van die exoten om op te groeien. Het Driehoekbos en Kruisbos oost zijn daarvan voorbeelden. Aanplanting van schaduw verdragende inheemse bomen onder de bestaande exotische boomlaag en geleidelijk wegnemen van die laatste kan dergelijke overrompeling van de site voorkomen. Maar een dergelijke aanpak staat haaks op die van bosexploitanten die alleen grote partijen bomen willen aankopen...

- In het geval van *bebossing* kan de dichte grasmat van weiland spontane kieming van boomzaden jaren tegenhouden. Maar dat geldt dus ook voor invasieve exoten. Door in de grasmat aan te planten wordt deze plaatselijk doorbroken maar is nazorg niet nodig omdat spontane kieming van exoten alsnog voorkomen wordt door de overblijvende grasmat. Voorbeelden zijn Den Haan en het Heiblok. Bij bebossing van een voormalige akker geldt dit voordeel uiteraard



niet; de slaagkans hangt dan af van de afstand en nabijheid van invasieve exoten. De bebossing van een geïsoleerde akker aan de Eindhovense brug is zeer succesvol.

Voorgaande conclusie wordt bevestigd door dat aanplantingen op plekken waar spontane ontwikkeling een optie was vaak **ingehaald worden door spontane bosontwikkeling**.

Zie het voorbeeld van de Kleine Medelaar. Is aanplanting in die omstandigheden dan niet alleen overbodig maar bovendien ongewenst of integendeel gewenst? Interessant is dat deze discussie ook binnen het conservatorsoverleg van onze afdeling gevoerd wordt. Wie absoluut voorrang geeft aan de natuurlijke processen, wijst aanplanting af. Maar wie de bosontwikkeling graag wat wil versnellen door ook al soorten van het rijpere bos in te brengen, vindt (bijkomend) aanplanten een goede zaak.

Gemengde beplantingen lijken ook klimaat-robuuster te zijn. Hoe dan ook, het 'taboe' van aanplanten lijkt hiermee verleden tijd. Vermoedelijk ligt de stimulans die uitgaat van het bebossingsbeleid van de Vlaamse Regering mee aan de oorzaak hiervan.

Schaduw was in het verleden voor lichtminnende soorten een groeivertragende factor. De heel droge zomers van 2018, 2022 en 2025 tonen daarentegen aan dat schaduw in die situatie een overlevingsfactor wordt. In het Kluisbaanbos en het Kluisbeemd-bos kan de schaduwlijn van nabijgelegen bos afgeleid worden uit de slaagpercentages van de aanplantingen. Als dit weerpatroon zich veelvuldig voordoet, kan dit een vertragende factor voor bosuitbreiding betekenen: nieuw bos zal zich dan telkens vanuit de schaduw van opgroeiende bomen kunnen ontwikkelen. Bosuitbreiding



Paul Struyckers

Het milderende effect van schaduw in droge zomers is goed te zien in het Kluisbaanbos. Vooraan is de bosvorming op gang gekomen; het deel in volle zon blijft grotendeels boomloos.

wordt in tijden van klimaatverstoring dan niet onmogelijk, maar het wordt een proces van lange adem.

Bij alle hier besproken acties was de invloed van **wildvraat** verwaarloosbaar, ook al werden geen speciale beschermingsmaatregelen genomen. Bij spontane verjonging is er in het begin soms effect van vraat (zoals bij de Sparrenkap) en aanplantingen hebben beperkt last van veegschade. Alleen de heel beperkt

aangeplante fladderiep werd sterk aangetast. Hier kan bescherming onder de vorm van een boomkorf nuttig zijn, ook al zullen zaailingen het in natuurlijke omstandigheden altijd zelf moeten rooien.

Foto bovenaan artikel: het deel van het Kluisbeemdbos dat in de schaduw ligt van het naastgelegen Kluisbaanbos groeit voorspoedig op.

Natuur bij je thuis 7 - Margriet (*Leucanthemum*)



Peter Keustersmans

Wegbermen zijn van groot ecologisch belang, als ze maar goed beheerd worden. Dan vormen ze een netwerk dat onze schaarse natuurgebieden met elkaar verbindt en het insectenleven op peil helpt te houden. De Vlaamse overheid beheert zijn bermen beter dan onze Vlaamse gemeenten, zodat snelwegbermen en kanaaldijken soms vol bloemen staan, maar in je

straat daarvan niets te bespeuren valt. De oorzaken zijn bekend: overbemesting, fout maai-beheer (door aannemers), burgers die vinden dat bermen 'proper' moeten blijven... Jammer, want voor elke kilometer snelwegberm ligt er een veelvoud in je gemeente. Ook in moderne intensieve landbouw is er geen plaats meer voor bloemrijke graslanden.

Vervolg artikel op p. 22>>>



Amfibieënwandeling

Op 29 maart maakten onze leden kennis met de amfibieënpopulatie in De Welvaart. Bart Hellemans was de gids van dienst.

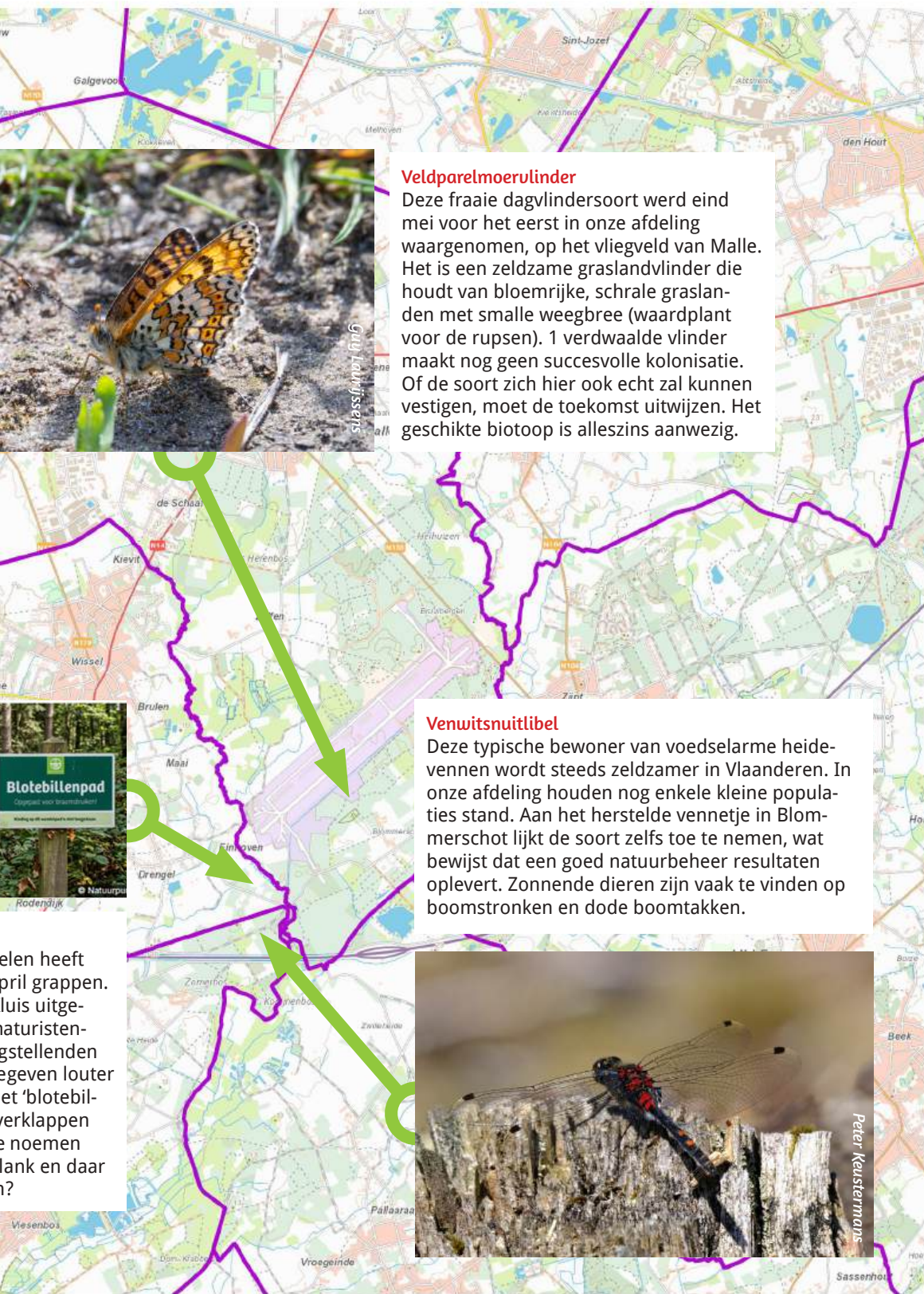


Peter Keusters

Blotebillenpad

Het gewestelijk secretariaat in Mechelen heeft een traditie in het verzinnen van 1-a-1-paarden. Dit jaar werd ons natuurgebied De Kalkenweide gekozen wegens zijn geschiedenis als natuurgebied. Via de media werden belanghebbenden uitgenodigd om zich ter plaatse te bepalen voor... stevig schoeisel om het 'blotebillenpad' in te wandelen. We kunnen vaststellen dat de toeloop niet overweldigend was, maar het item vond ruim weerklank. Het was het uiteindelijk om te doen, toch!





Veldparelmoerulinder

Deze fraaie dagvlindersoort werd eind mei voor het eerst in onze afdeling waargenomen, op het vliegveld van Malle. Het is een zeldzame graslandvlinder die houdt van bloemrijke, schrale graslanden met smalle weegbree (waardplant voor de rupsen). 1 verdwaalde vlinder maakt nog geen succesvolle kolonisatie. Of de soort zich hier ook echt zal kunnen vestigen, moet de toekomst uitwijzen. Het geschikte biotoop is alleszins aanwezig.

Venwitsnuitlibel

Deze typische bewoner van voedselarme heidevennen wordt steeds zeldzamer in Vlaanderen. In onze afdeling houden nog enkele kleine populaties stand. Aan het herstelde vennetje in Blommerschot lijkt de soort zelfs toe te nemen, wat bewijst dat een goed natuurbeheer resultaten oplevert. Zonnende dieren zijn vaak te vinden op boomstronken en dode boomtakken.

elen heeft
pril grappen.
luis uitge-
naturisten-
gstellenden
gegeven louter
et 'blotebil-
verklappen
e noemen
ank en daar
h?



Peter Keustersmans



In onze tuin kunnen we dit gemis een stuk compenseren, maar opgelet, de kleurige 'carnavals'-bloemenmengsels in de handel maken hun belofte om vlinders en bijen te lokken vaak niet waar. Inheemse bloemen doen het altijd veel beter, en de margriet mag zeker niet ontbreken, want zij lokt zowat alles dat vliegt en kruipt, variërend van kevers, (zweef)vliegen, bijen en hommels tot nacht- en dagvlinders. De margriet vormt daarom een belangrijke schakel voor de instandhouding van die soorten.

Het is een zogenaamde composiet, dus in feite niet één, maar een verzameling van dicht op elkaar gepakte bloemhoofdjes van gele buisbloemen en een krans van witte lintbloemen. Deze meerjarige plant is een echte (voor)zomerbloeiër van de langste dagen.

Kies bij voorkeur voor de inheemse margriet (*Leucanthemum vulgare*), maar er zijn ook grotere variëteiten verkrijgbaar zoals de reuzenmargriet (*L. x maximum*) en de bergmargriet (*L. x superbum*). Het is een graslandsoort (glanshaverorde) van matig voedselrijke bodem, dus een Kempische zandgrond kan wat bemesting gebruiken, maar wees spaarzaam! Zaaïen doe je ter plekke in het late voorjaar of het vroege najaar. De bloem maakt nootjes (achenen) aan die plaatselijk uitzaaien. Maai daarom pas nadat het zaad zich heeft gezet, dus zeker niet voor juni (maai-mei-niet, weetjewel). Een beetje minder ijver levert vaak een beter resultaat op in ons streven naar een levende tuin.

Peter K.

Vroeger was alles beter (of toch niet?)

In de Facebook-groep 'Ge zijt van Oostmal als...' werd pas deze, met A.I. verbeterde, maar ongedateerde postkaart gepost. Met een beetje opzoekwerk vond ik 1925 als jaartal, maar ik vraag me af of het niet eerder een beeld van voor W.O. I is. De weg op de kaart is nu veranderd in een drukke N14, maar het bos is langs weerszijden nog aanwezig ('s Herenbos & domeinbos Wolfschot).

Het kaartje is niet alleen een leuke *throwback* naar een dikke honderd jaar geleden, maar biedt ook een inzicht in hoe bossen toen beheerd werden. We zien een mooi eikenbestand, met zomereiken op rijen, waar je helemaal kunt doorkijken. Het bos van toen was niet multifunctioneel, maar vooral vanuit economisch oogpunt belangrijk: het werd begraasd, het leverde hout en wellicht ook strooisel (als brandstof). Dood hout, groot en klein, werd

verwijderd. Opslag van bramen of struiken evenzeer.

Vanuit biodiversiteitsoogpunt mankeert er van alles aan dit bos. Een winterkoning vindt er geen struweel waarin hij een nest kan maken. Kevers en paddenstoelen die afhankelijk zijn van dood hout, krijgen weinig kansen. Dit vrij intensieve beheer kan positief uitdraaien voor bepaalde soorten (bijv. cantharellen, die graag op een schrale bosbodem groeien), maar voor de meerderheid van de bossoorten is het eerder nefast.

Hetzelfde bos ziet er nu heel anders uit. Het is veel gevarieerder, met ondergroei van bramen, wilde lijsterbes en ruwe berk. Dode bomen blijven staan (of liggen). De soortendiversiteit moet er ongetwijfeld sterk gestegen zijn. En het bos is nu ook multifunctioneel: naast biodiver



siteit vervult het ook een belangrijke recreatieve functie, als drukbezocht wandelgebied dat als een groene long tegen de dorpskern aanligt. Vroeger was zeker niet alles beter.

Het lijkt dan misschien contradictorisch dat het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek pas een rapport uitbracht over de slechte toestand van de natuur in Vlaanderen. Zo blijken slechts twee van de 46 Europees beschermde habitats 'in goede toestand' in Vlaanderen. Ook de bossen zijn er niet goed aan toe. Hoe kan dat dan, als we op vlak van beheer zo'n drastische vooruitgang gemaakt hebben?

Het ziet er naar uit dat de winst die we geboekt hebben door een beter beheer, deels teniet wordt gedaan door milieudrukken waar we begin vorige eeuw nog geen last van hadden. Bossen lijden nu onder verzuring en vermesing, een problematiek die sterk gestuurd wordt door de overmatige stikstofneerslag. Die chemische processen zorgen ervoor dat de

bodem verzuurt en de voedingsstoffenbalans in het loof van bomen verandert (wat nefast is voor dieren die daarvan afhankelijk zijn, denk aan rupsen, wat dan weer doorwerkt op mezen en andere rupsenetende zangvogels). De klimaatverandering zorgt ervoor dat extreme droogtes en hittedes het overleven van (bos)soorten onder druk zetten. Exoten, zoals Pontische rododendron en Amerikaanse vogelkers, in die periode geïntroduceerd, verdringen inheemse planten. Wegverlichting brengt nachttactieve fauna in de war. Sommige van die problemen kun je deels oplossen met lokale ingrepen (lichthinder, exoten), voor andere is een (internationale) aanpak (stikstof, klimaat) aangewezen. Er is dus nog veel werk aan de winkel. Op vlak van milieudrukken was vroeger misschien dan toch beter....

Wim V.

Fotobewerking: Marcel Van Ginckel



De Natuurherstelwet: onze historische kans op een gezonde toekomst

Dienst Beleid, gewestelijk bestuur Natuurpunt

Op 29 mei trokken we met een duidelijke boodschap naar de Vlaamse regering: 40.000 burgers ondertekenden onze petitie 'Breng de natuur terug'. Dit astronomische aantal bewijst dat de Vlaming snakt naar meer en gezondere natuur. De timing was niet toevallig gekozen, want achter de schermen legt de overheid momenteel de laatste hand aan het ontwerp Natuurherstelplan in het kader van de Europese Natuurherstelwet. Maar hoewel de wet een historische kans biedt, baart de huidige Vlaamse invulling ons grote zorgen. Het plan weerspiegelt nog niet de urgentie en daadkracht om de trends te keren en de doelen van 2030 te halen.

Als Natuurpunt-vrijwilligers staan we wekelijks met de laarzen in de modder. We beheren reservaten, planten bossen en tellen vlinders en vogels. We doen dat met hart en ziel, maar we botsen ook vaak op gebrekkige ambitie en daadkracht van de overheid. De natuur in Vlaanderen en België is er belabberd aan toe, rapporten tonen aan dat de Europees beschermde natuur in ons land er het slechtst aan toe is van heel Europa. Bestaande wetgeving, zoals de vogel- en habitatrichtlijnen uit de vorige eeuw, bleek onvoldoende om de achteruitgang te stoppen.

Vlaanderen tekende goed beleid uit, maar sleepte met de voeten voor de uitvoering. Juist daarom werd de **Europese Natuurherstelwet** in de zomer van 2024 goedgekeurd: om met verplichte tussendoelen tegen 2030 en 2040 de realisatie van een gezonde natuur tegen 2050 in heel Europa te verzekeren. Het is geen vrijblijvende richtlijn die lidstaten naar eigen goeddunken kunnen negeren of uitstellen, maar een 'verordening'. Dat betekent dat de wet meteen bindend is en rechtstreeks geldt in alle lidstaten, inclusief Vlaanderen.

De harde cijfers voor 2030

Wat houdt dat concreet in voor de nabije toekomst? De wet schrijft doelen voor rond klassiek herstel van natuurgebieden, maar ook voor groen in steden, herstel van natuurlijke overstromingsgebieden, het keren van de achteruitgang van bestuivers en natuur in landbouwgebied. Enkele cruciale kerncijfers voor het ijkpunt 2030:

1. Herstel van bestaande natuur: Tegen 2030 moeten alle nodige herstelmaatregelen genomen zijn op minstens 30% van de oppervlakte aan Europees beschermde habitats die er momenteel slecht aan toe zijn.

2. Uitbreiding van te krappe leefgebieden: Voor habitats die nu te klein zijn om duurzaam te overleven (met hun typische soortensamenstelling), moet de overheid berekenen hoe groot ze idealiter zouden moeten zijn: de zogeheten gunstige referentieoppervlakte. Tegen 2030 moet al 30% van die broodnodige bijkomende oppervlakte gerealiseerd zijn.



Paul Struyckers

Waterveiligheid: natuurgebieden kunnen piekdebieten als gevolg van hevige neerslag opvangen. Voorwaarde is wel dat het water niet vervuild is. Hier Blommerschot in januari 2024.

3. Stedelijk groen status quo: tegen 2030 mag er netto geen stedelijk groen meer verdwijnen en daarna moet het toenemen (om hittestress door klimaatverandering tegen te gaan).

4. Trend bestuivers keren: de achteruitgang van bestuivers moet gestopt zijn tegen 2030 en daarna moet een toenemende trend gerealiseerd worden.

Vlaanderen staat hier voor een enorme inhaalsprong. 95% van de Europees beschermde habitats is in slechte staat en om aan de in 2014 afgesproken gunstige referentieoppervlakte voor de habitats te komen moet de huidige oppervlakte verdubbeld worden tegen

2050. Tegen 2030 betekent dit dat er 132 km² habitat bij gecreëerd moet worden. Maar ook voor stedelijk groen dringt de tijd. Natuur in de stad kan de hitte met meer dan 10°C milderen, maar bomen zijn niet vandaag op morgen groot. Daarom moet de spade nu de grond in en is er een ambitieus plan met een navenant budget en stevige tempoversnelling van terreinrealisaties noodzakelijk.

Waarom natuurherstel een slimme investering is

Vaak wordt in het politieke debat gedaan alsof natuurherstel een dure hobby is die de economie remt. Het tegendeel is waar. Natuurherstel is geen kost, het is een investering die zichzelf



meervoudig terugbetaalt. Uit Europese studies blijkt dat elke euro die in natuurherstel wordt gestoken, 8 tot 38 euro oplevert. Voor het dichtbevolkte Vlaanderen ligt die rendementsfactor zelfs tussen de 8 en de 51 euro! Denk aan winst op het vlak van volksgezondheid, drinkwaterproductie en toerisme. De Nederlandse overheid liet een grondige maatschappelijke kosten-batenanalyse uitvoeren: de kosten tot 2050 raamden ze op 76 miljard euro, tegenover maar liefst 129 miljard euro aan maatschappelijke baten.

Bovendien biedt een ambitieuze wetgeving rechtszekerheid. Door nu proactief de natuur te herstellen en veerkrachtig te maken, voorkomen we een nieuwe, verlamdende stikstofcrisis en creëren we juist weer ademruimte voor duurzame maatschappelijke activiteiten.

Daarnaast beschermt natuurherstel ons rechtstreeks tegen de gevolgen van de klimaatcrisis:

- **Strijd tegen de hitte:** Het sterk verstevigde Vlaanderen is extreem kwetsbaar voor hittestress. Als we niets doen, stijgt het aantal hittedoden in ons land van 461 vandaag naar maar liefst 2.904 in 2050. De Natuurherstelwet verplicht de overheid om te zorgen voor een absolute toename van stedelijk groen om steden leefbaar te houden.
- **Waterveiligheid:** Onze huidige waterhuishouding is niet bestand tegen het nieuwe klimaat, met extreme droogten en felle overstromingen tot gevolg. Als er een 'waterbom' boven Vlaanderen valt, kan de schade oplopen tot 8 miljard euro. Door natuurlijke overstromingsgebieden en de sponswerking van de bodem te herstellen, beschermen we kwetsbare infrastructuur

en dorpskernen.

- **Voedselzekerheid:** De wet eist dat we de achteruitgang van bijen en andere bestuivers keren en landbouwbodems herstellen. Dat is niet alleen goed voor de biodiversiteit, maar simpelweg essentieel voor de toekomst van onze eigen voedselvoorziening.

Waar staan we nu? De klok tikt

Uiterlijk op 1 september 2026 moet België zijn definitieve Nationaal Natuurherstelplan indienen bij de Europese Commissie. Omdat natuur een regionale bevoegdheid is, moeten Vlaanderen, Wallonië en Brussel elk hun eigen plan opstellen en die vervolgens samenvoegen.

Het goede nieuws is dat het allereerste Vlaamse ontwerpplan onlangs is opgeleverd en voor advies is voorgelegd aan de Strategische Adviesraden. De politieke besprekingen binnen de Vlaamse Regering starten eerstdaags.

Het slechte nieuws? Het plan vertoont nog grote, gevaarlijke leemtes. Het belangrijkste struikelblok is dat het financiële luik nog volledig ontbreekt. Om de doelen te halen, is er naar schatting jaarlijks 0,5 miljard euro aan extra budget nodig. Zolang dat geld niet zwart-op-wit is toegezegd, blijft het plan een papieren tijger.

Bovendien missen we in de huidige teksten een absolute sense of urgency. Het blijft onduidelijk welke concrete acties nu écht voor die noodzakelijke tempoversnelling op het terrein gaan zorgen. Het ontwerpplan moet in september 2026 ingediend worden en in september 2027 de finale versie. Natuurpunt dringt er bij de overheid op aan om de tijd tot de indiening van

het finale plan nog goed te gebruiken om met de nodige participatie tot een gedragen ambitieus plan te komen waarmee we de doelen halen en het Vlaamse natuurbeleid eindelijk de nodige tempoversnelling te geven om onze achterstand in te halen.

Wat eist Natuurpunt?

Samen met onze partners in de Belgische Biodiversiteitscoalitie (waaronder WWF, BOS+, Greenpeace, Bond Beter Leefmilieu en Vogelbescherming Vlaanderen) eisen we daadkracht van de Vlaamse Regering. Onze eisen zijn helder:

1. Kies voor echte ambitie: Maak van die 30% gezonde natuur een prioriteit. Zorg voor concrete, meetbare plannen die onze ecosystemen er weer bovenop helpen.

2. Verdubbel het natuurbudget: Zorg voor budgettaire transparantie en durf te investeren. Die 0,5 miljard extra per jaar verdient zichzelf dubbel en dwars terug. Dit budget moet vlot toegankelijk zijn voor iedereen die op het terrein mee de schouders onder natuurherstel wil zetten.

3. Start de actie op het terrein NU: Wacht niet tot de definitieve indiening van het natuurherstelplan in 2027. De doelen voor 2030 zijn zeer nabij. Burgers, bedrijven en onze eigen Natuurpunt-afdelingen staan klaar om erin te vliegen. Geef ons de instrumenten en de ruimte om te versnellen.





Domein de Renesse
kasteel, natuur, cultuur en meer



Zomer bij Domein de Renesse vzw



Renesse Lounge

**zaterdagen 18 juli, 25 juli en
1 augustus van 16u tot 23u**

Geniet van zomerse drankjes, gezellig samenzijn en het vakantiegevoel vlakbij huis.

De toegang is gratis.



Schatten van Vlieg

**elke ma-wo-zo in juli en
augustus, van 13u tot 16u**

Laat je meevoeren door leuke opdrachtjes tijdens een avontuurlijke schattenzoektocht in het kasteel en park van Domein de Renesse!

Deelname: 3 euro per kind



**Optreden The Horn Revival
zondag 16/8 om 14u en 16u**

Geniet van dit Kempisch hoornensemble, dat een aantal indrukwekkende opvoeringen per jaar geeft op het binnenplein van het kasteel.

De toegang is gratis.



Toneel Shakespeare

wo 26/8 en do 27/8 om 19u30

Het rondtrekkende theatergezelschap Festival Players International brengt Shakespeare's bruisende komedie *The Comedy of Errors*, in het Engels.

**Bestel je tickets (24 euro p.p.)
via info@domeinderenese.be**

Vorig jaar vierden we 40 jaar Domein de Renesse vzw. Al vier decennia zetten we ons met overtuiging in voor het prachtige kasteeldomein in Oostmalle. Meer dan 100 gedreven vrijwilligers dragen vandaag onze werking. Daar mogen we trots op zijn.

Kom langs in ons gezellige kasteelcafé met buitenterras (open op zondag en maandag van 13u tot 18u, in juli en augustus ook op woensdagnamiddag van 14u tot 17u), wandel door het mooie park en neem deel aan onze activiteiten voor jong en oud: boekenmarkten, gidsbeurten, kindervertellingsconcerten en meer.

Het kasteel is bovendien te huur voor onder meer fotoreportages, feesten, vergaderingen en recepties. Kortom: er is altijd wel een reden om binnen te springen.

DOMEIN DE RENESSE VZW

- Lierselei 30, 2390 Oostmalle
- 03 311 55 91
- www.domeinderenese.be
- info@domeinderenese.be

Tijdsprong

Deze vijfde aflevering wijkt af van de voorgaande in die zin dat we niet zo ver teruggaan in de tijd. Negentien jaar om precies te zijn; een tijdsprongetje om zo te zeggen. Misschien daarom dat er op beide foto's niet zoveel veranderd blijkt? We bevinden ons langs wat nu het rode wandelpad is, naast de Delfte beek in Blommerschot.



Paul Stryckers



Paul Stryckers

De oudste foto dateert van 27 maart 2007. Op de achtergrond ligt nog zwaar takhout, getuige van de kapping van een Amerikaans eikenbos eerder dat jaar. Het ging om de eerste bosomvorming binnen onze afdeling. De nieuwe foto is van 17 april dit jaar. Waar het Amerikaanse eikenbos stond, lijkt nog steeds een open plek

te zijn. Dit is inderdaad grotendeels het geval. Door de sterke aanwezigheid van adelaarsvaren wordt spontane boomopslag verhinderd. Sinds 2018 hebben we een aantal kleinbladige lindes aangeplant. Hoewel die goed in de was zijn, zijn ze nog niet zichtbaar op de foto.

Ook dit nog...



Op de voorgrond staan enkele zomereiken. Die zijn op het eerste gezicht nauwelijks veranderd; zelfs de takkenstructuur blijft goed herkenbaar. Dat is in oud bos niet meer dan normaal. Tenzij een zware storm tussenkomt, gaat de ontwikkeling van de bomen gewoon verder, soms honderden jaren lang. Wellicht ziet dit bosbeeld er over negentien jaar opnieuw grotendeels hetzelfde uit. Hazelaarstruiken zijn gegroeid maar vooral in aantal toegenomen. Die soort doet het bijzonder goed in ons reservaat. De tak die vooraan op de nieuwe foto in het zicht hangt, is van een hazelaar. Of de kruidflora in de loop der jaren gewijzigd is, kan aan de hand van dit fotopaar niet nagegaan worden. Negentien jaar geleden was eind maart nog

net te vroeg om voorjaarsbloeiers waar te nemen; nu is half april al wat aan de late kant. De nieuwe foto toont wat verderop langs het pad de witte bloempjes van grote muur.

De nieuwe foto toont langs het pad de zitbank die we (in eerste versie) tien jaar geleden geplaatst hebben alsook een van de deflectoren die in de winter 2023-24 door de provincie in de beek geplaatst werden om de waterstroming af te remmen en zo de beek door sedimentatie minder diep te maken. Dat moet de aanliggende (bos)gronden minder snel doen uitdrogen.

Paul S.



Oostmallebaan 99, Zoersel

Dinsdag-Zaterdag: 14u

Zondag: 11u

Maandag: Gesloten

Donderdag: Events /

Gesloten → Zie website



Events,
Beers
& More



See
you
Soon!

De toponiemen van onze natuurgebieden – Hengeldreef



In deze aflevering behandelen we een nieuw toponiem. Om de communicatie over onze natuurgebieden te vergemakkelijken, hebben we alle beheereenheden een aparte naam gegeven. Indien mogelijk gaat het om een oud toponiem ontleend aan een topografische kaart of een kadasterplan. Maar als dat niet beschikbaar is, vinden we zelf een naam uit. Dat is het geval met de Hengeldreef, een beheereenheid die deel uitmaakt van ons natuurgebied Schijnvallei Zoersel. Het gaat om de eikendreef die vertrekt aan de Heideweg te Halle en bijna tot aan het Schijn loopt. Wie hoopt hier te kunnen gaan vissen komt bedrogen uit want de naam is ontleend aan een bijzonder plantje dat in de bermen groeit: de hengel.

Hengel is een van de halfparasitaire soorten die behoren tot de bremraapfamilie. Een ander bekend voorbeeld zijn de ratelaars. Halfparasieten bezitten bladgroen en doen dus aan fotosynthese, maar water en mineralen onttrekken ze aan de wortels van andere planten. Als het zaadje ontkiemt moet het eerst wel zelf

een wortel ontwikkelen om op zoek te gaan naar een gastheer. Daarvoor gebruikt het kiemplantje het voedsel dat het via het zaad van de moederplant heeft meegekregen. Bij Hengel gaat het om houtige gastheren, vooral eik. De vindplaats in de Hengeldreef hoeft dus niet te verbazen. De soort is eenjarig. De gele bloemen staan twee aan twee en komen eind mei in bloei. De zaden hebben een 'mierenbroodje' en worden door deze insecten verspreid. Hengel is een oud-bosplant wat er zou op wijzen dat de dreef (niet de actuele bomen) al lange tijd bestaat. Op de Ferrariskaart (ca. 1775) staat ze alleszins afgebeeld.

Of de naam is ontleend aan de boogvormig opstijgende zijtakken met iets voorover neigende top, zoals E. Weeda suggereert, blijft een open vraag.

Paul S.

Weeda, E. (1988) *Nederlandse oecologische flora*, Wilde planten en hun relaties 3, uitg. IVN. Wikipedia (Engelse pagina)



Perkplanten Van Deun - Hofmans

is reeds meer dan 30 jaar HÉT adres voor een ongezien assortiment geraniums, perk- en terrasplanten!

**11.000M² GEGARANDEERD
TUINPLEZIER.**

**Enorme keuze in hang-,
stam- en stekperkplanten**

ALLES UIT EIGEN KWEK.

Topkwaliteit aan voordelige prijzen



www.perkplanten.com

Perkplanten

Van Deun - Hofmans

Westmallebaan 91 • 2980 Zoersel

T 03 312 45 46

GEOPEND: ma - za 08u30 - 18u00

Tijdens de maand mei tevens geopend:

Zondagen 09u00 - 13u00

Feestdagen 09u00 - 17u00

Sponsors

2BOOTS Coaching

www.2boots.be

Privé of Zakelijk
Alleen of in groep

**Natuurcoaching
Stress & Burnout
Loopbaan coaching
met Loopbaan cheques VDAB**



**NEXT
STEP
COACHING**



Peter Massy

Coach – Trainer

peter@2boots.be

Tel: 0487 906 180

Violetlaan 34 - 2980 Zoersel

Op naar een groenere wereld.
Maak jij het verschil? Start in eigen tuin!



Aveve Brecht bv
Lessiusstraat 78
2960 Brecht

Aveve Malle
Antwerpsesteenweg 51
2390 Malle

WWW.ACD.EU



HORTA WESTMALLE

JE PARTNER VOOR TUIN & DIER



Sponsors

HORTA Westmalle • Jacobin

Antwerpsesteenweg 383 • 2390 Westmalle
T. 03 312 04 36 • westmalle@horta.org

• **HORTA** •
TUIN & DIER

www.horta.org

BARTELS
DRUKKERIJ

ONTWERP / DRUKWERK / PRINT

*voor alle mooie momenten
in het leven*

geboortekaartje
communie- of lentefeest
huwelijksuitnodiging
jubileumkaart

Geef je drukwerk extra uitstraling met **foliedruk**. Verschillende kleuren mogelijk!



GSM 0475 455 777
Leopoldstraat 57/8 - Merksplas
familiedrukwerk@drukkerijbartels.be
www.drukkerijbartels.be



Foto: Rudi Rombouts

Groene energie van hier



Trotse, duurzame energieleverancier
in de Noorderkempen.





natuurvoedingswinkel

BIOLOGISCH - GLUTENVRIJ - LACTOSEVRIJ

ons aanbod

BROOD
VOEDING
VERSE GROENTEN EN FRUIT
GROENTEPAKKETTEN
LICHAAMSVERZORGING
ETHERISCHE OLIËN
SUPPLEMENTEN

...

openingsuren

DINSDAG: 13U30 - 18U
WOENSDAG: 9U30 - 18U
DONDERDAG: 9U30 - 18U
VRIJDAG: 9U30 - 18U
ZATERDAG: 9U30 - 13U

NATHALIE CELENS

ANTWERPSESTEENWEG 274B
2390 WESTMALLE

03/219.12.96

INFO@LEKKER-PUUR.BE

WWW.LEKKER-PUUR.BE



LEKKER PUUR WESTMALLE



LEKKERPUUR_WESTMALLE



Uw biologische hoevewinkel

Een groot aanbod aan biologische producten

Kraakverse groenten, vele recht van ons eigen Dobbelhoeeveld

Heerlijke kazen en dagverse rauwe melk

Vlees van Dubbel Doel

Goorstraat 43

2970 Schilde

www.dobbelhoeve.be

info@dobbelhoeve.be

03/383.07.82

OPEN

dinsdag: 10u00 - 18u00

woensdag: 10u00 - 18u00

donderdag: 10u00 - 18u00

vrijdag: 10u00 - 18u00

zaterdag: 09u00 - 15u00

join us on Facebook Instagram



TAVERNE - KOFFIEHUIS - IJSSALON

de Comme

Lierselei 8 2390 Oostmalle

tel. & fax 03/312.03.13



biodyvino

**ORGANIC
BIODYNAMIC
& NATURAL
WINES**

Zetel en magazijn: Schelselei 15 c 2630 Aartselaar
www.biodyvino.be



Oostmalsesteenweg 355/357

2310 RIJKEVORSEL

Tel. 03/312.03.75

info@oris-wuyts.be

www.oris-wuyts.be / www.oris-wuyts-tuin.be



Joris Vleugels bv
Tuin- & landschapsarchitect
boomverzorging

TUIN - LANDSCHAP - OPENBARE RUIMTE - BOOMVERZORGING



Blijkerijstraat 35 - 2390 Oostmalle
info@jorisvleugels.be
www.jorisvleugels.be

Samen klinken
op meer natuur!





/ ASSUR INVEST

Verzekeringsmakelaar

ASSUR INVEST NV

Antwerpsesteenweg 289

2390 Westmalle

FSMA 023875 A | RPR 0412.725.491

T 03 312 44 60 **F** 03 312 07 70

info@assur-invest.be

www.assur-invest.be